

Brüssel, 1.7.2020
COM(2020) 276 final

**KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA
MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE**

Noorte tööhõive toetus: töösild järgmise põlvkonna jaoks

„Ükski liikmesriik ei peaks valima, kas reageerida kriisile või investeerida meie inimestesse. Seepärast suurendatakse Euroopa Liidu taasterahastu [...] toetust noorte tööhõivele. See tagab, et inimesed saavad oskused ning koolituse ja hariduse, mida nad vajavad kiirelt muutuva maailmaga kohanemiseks.¹“

Euroopa Komisjoni president Ursula von der Leyen

1. SISSEJUHATUS: INVESTEERIMINE JÄRGMISSE PÕLVKONDA

Lähtudes Euroopa sotsiaalõiguste sambast, esitas komisjon ametiaja alguses oma programmi „Õigus sotsiaalsele Euroopale“,² mille keskmesse on seatud inimesed. Sellest ajast alates on komisjon seadnud prioriteediks noorte abistamise ja ta täidab oma lubadused toetada haridust ja koolitust, edendada noorte tööhõivet, tagada õiglased tööttingimused ja parandada kõigi juurdepääsu sotsiaalkaitsele, sest noored on meie tulevik ja nad väärivad kõiki võimalusi oma tegelike võimete igakülgselt arendamiseks, et kujundada meie maailmajao tulevikku.

COVID-19 pandeemia kinnitas vajadust püsida sellel teel ja tegutseda kiiremini. Kuigi tegemist on eelkõige tervishoiukriisiga, on EL sattunud pandeemia tõttu sügavasse majanduslangusse³. Töötushüvitise taotluste kasv osutab saabuvatele probleemidele. Töötus suureneb kõigis vanuserühmades, kuid eriti valusalt on see tabanud noori⁴. Alates kriisi puhkemisest on enam kui iga kuues noor lõpetanud töötamise⁵. Paljud töötasid sektorites, mida kriis raskelt rasis, nagu majutus, toidlustus, kunst, meelelahutus, hulgi- ja jaemüük⁶. Teised püüavad praegu tööturule siseneda, kuid osutatud sektorid enam töötajaid ei palka.

Nüüd on aeg, et nii liikmesriigid kui ka Euroopa institutsioonid suunaksid oma tähelepanu järgmisele põlvkonnale. Ülemaailmsest finants- ja majanduskriisist õppisime, et reageerimisega ei tohi viivitada. Kui eirata täna varajasi märke probleemidest, võib see mõne aasta pärast põhjustada pöördumatut kahju. Tänu sellele, et komisjoni käivitatud investeerimisalgatused koroonaviirusele reageerimiseks on paindlikud, võtsid paljud liikmesriigid kiiresti kasutusele ajutised kriisivastased meetmed. Euroopa Sotsiaalfondi (ESF) abiga säilitavad nad töökohad ning heastavad pandeemia ajal hariduses ja koolituses esinenud häired. Lisaks võib eriolukorras anda töötuseriski leevendamiseks pakutava ajutise toetuse Euroopa rahastust (TERA)⁷ kuni 100 miljardi euro ulatuses laene, et toetada liikmesriikides lühendatud tööaega kohaldanud ettevõtteid ja sarnaseid meetmeid füüsilisest isikust

¹ President Von der Leyeni kõne Euroopa Parlamendis, 27. mai 2020.

² Teatis „Tugev sotsiaalne Euroopa õiglase ülemineku jaoks“, COM(2020) 14 (final).

³ Euroopa Komisjon, Euroopa majanduse 2020. aasta kevadprognoos.

⁴ ILO (2020), Preventing exclusion from the labour market: Tackling the COVID-19 youth employment crisis.

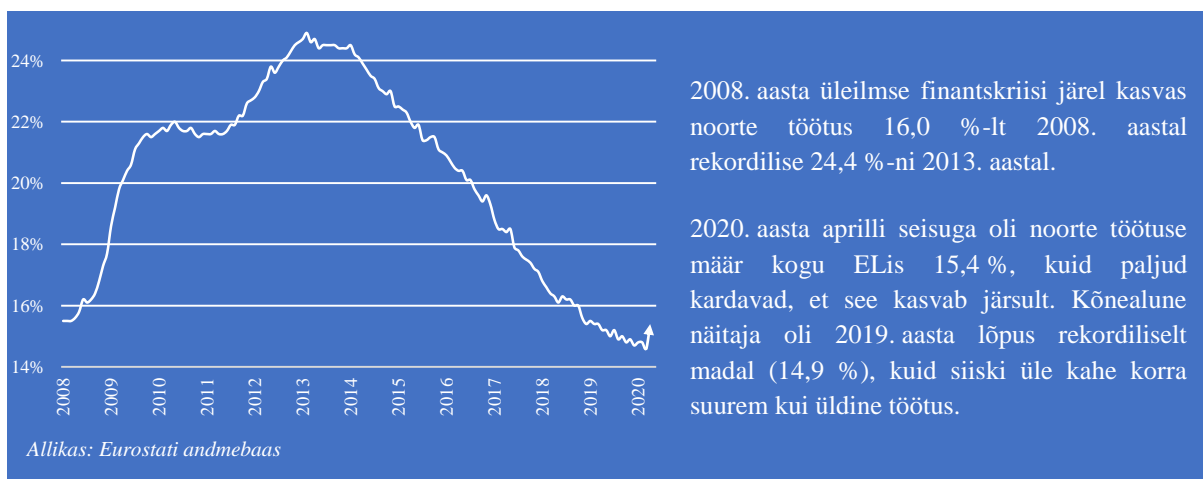
⁵ ILO (2020), ILO Monitor: COVID-19 and the world of work (Fourth edition).

⁶ McKinsey & Company (2020), Safeguarding Europe's livelihoods: mitigating the employment impact of COVID-19.

⁷ Komisjoni 2. aprilli 2020. aasta ettepanek (ELT L 159, 20.5.2020).

ettevõtjate jaoks. Tuginedes komisjoni ettepanekule Euroopa Liidu taasterahastu kohta,⁸ on järgmine loogiline samm anda noortele võimalus aidata kaasa Euroopa taastumisele.

Ühiste pingutuste tulemusena peaks kõikidel noortel olema rohkem võimalusi. Paljudes liikmesriikides on see noorte jaoks juba teine majanduslangus nende elus. Need, kes olid noorte eelmise tööhõivekriisi haripunkti ajal 18aastased, on praegu äsja saanud 25. Diskrimineeritud või haavatavate rühmade probleemid on tõenäoliselt suuremad, sest majanduslanguse korral kipub ebavõrdsus kasvama. Haavatavate rühmade hulka kuuluvad noored (nt rassilisse ja etnilisse vähemusse kuuluvad noored, puudega noored ning mõnes maapiirkonnas, äärealal või ebasoodsas olukorras linnapiirkondades elavad noored) seisavad tööturule sisenemisel silmitsi täiendavate takistustega⁹. Näiteks on puudega noorte tööhõive määr märkimisväärselt madalam kui puudeta noortel¹⁰ ning sisserändajatest ja pagulastest noored, keda on noorte seas üha rohkem, seisavad silmitsi konkreetsete takistuste ja diskrimineerimisega. Kriis mõjutab rängalt ka noori naisi. Kõigini jõudmiseks on vaja aktiivset ja sihipärast poliitikat.

Käesolevas teatises esitatud algatuste eesmärk on toetada komisjoni strateegiat COVID-19 pandeemiast taastumiseks. Algatustega tagatakse, et noorte tööhõivemeetmete puhul võetakse täielikult arvesse digi- ja rohepöörde vajadusi. Meetmed lähtuvad Euroopa sotsiaalõiguste sambast ja toetavad uut tööstusstrateegiat. Komisjoni muud ettepanekud, nagu samal päeval vastu võetud jätkusuutlikku konkurentsivõimet, sotsiaalset õiglust ja

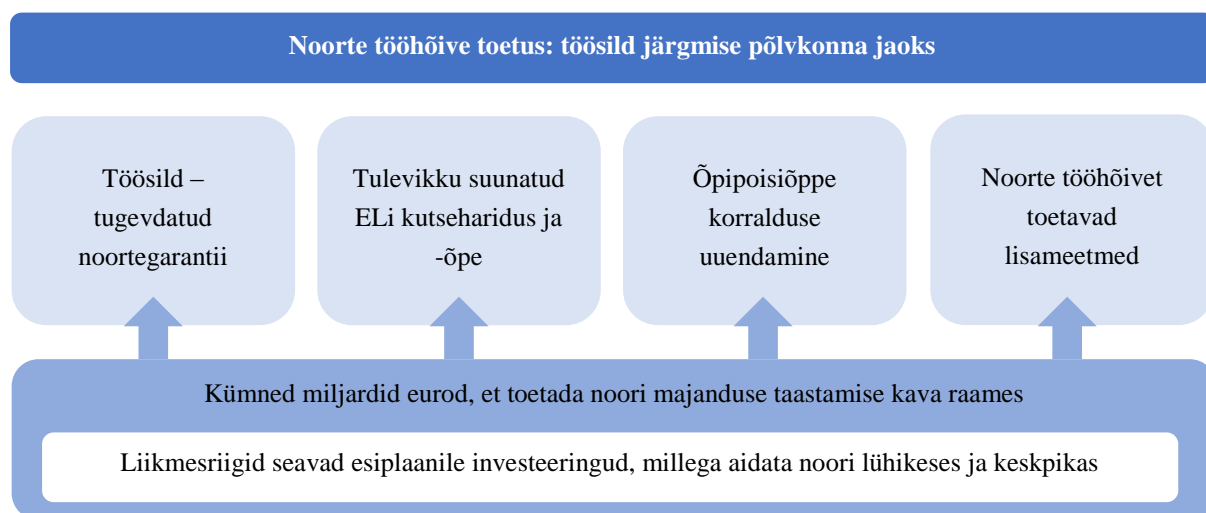
⁸ COM(2020) 441 final/2.

⁹ Seetõttu on vaja tagada kõigi inimeste võrdset kohtlemist, sõltumata soost, rassilisest või etnilisest päritolust, usutunnistusest või veendumustest, puudest, vanusest, seksuaalsest sättumusest või sisserändaja taustast. Lisaks haakub see demograafiliste muutuste üle peetava aruteluga, milles käsitletakse ajude äravoolu ja rahvastiku vähenemist piirkondades, mida see nähtus eriti mõjutab (COM(2020) 241 final).

¹⁰ Toetudes sissetulekuid ja elamistingimusi käsitleva statistika 2016. aasta andmetele oli puuetega inimeste ekspertide akadeemilise võrgustiku (ANED) kohaselt 20–29aastaste puudega noorte tööhõive määr pisut alla 45 % ja erinevus võrreldes puudeta noorte tööhõivega on ajavahemikul 2008–2016 kasvanud.

vastupanuvõimet toetav Euroopa oskuste tegevuskava, aitavad kaasa noorte tööhõive suurendamisele¹¹.

Käesolevas teatises kirjeldatakse üksikasjalikult, kuidas aitavad noorte tööhõivele kaasa nõukogu soovitude ettepanekud „Töösild – tugevdatud noortegarantii“ (2. punkt), „Jätkusuutlikku konkurentsivõimet, sotsiaalset õiglust ja vastupanuvõimet toetav kutseharidus ja -õpe“ (3. punkt) ning „Õpipoisiõppe korralduse uuendamine“ (4. punkt). Teatises on esitatud ka mitu täiendavat meetet selle eesmärgi saavutamiseks (5. punkt). **Komisjoni ettepanekutega Euroopa Liidu taasterahastu ja ELi tulevase eelarve kohta nähakse ette eraldada noorte tööhõivele ELi vahenditest märkimisväärne summa (6. punkt). Nüüd peavad liikmesriigid seadma need investeeringud esikohale, sest noorte tööhõive tagamine on eelkõige nende ülesanne.**

2. TÖÖSILD – TUGEVDATUD NOORTEGARANTII

Viimastel aastatel on komisjon toetanud liikmesriike noortele tööturule sisenemise võimaluste pakkumisel. Eelmise noorte tööhõivekriisi haripunktis 2013. aastal käivitatud noortegarantiil on olnud märkimisväärne mõju ja paljud liikmesriigid on teinud valdkonnas muudatusi. Noortegarantii on loonud noortele võimalusi, suunanud struktuurireforme ja innovatsiooni ning tugevdanud riiklikke tööturuasutusi. Alates selle rakendamise algusest on noortegarantii aidanud rohkem kui 24 miljonil noorel kogu ELis tööturule siseneda¹².

¹¹ COM(2020) 274 final. Käesolev teatis ning komisjoni tulevased ettepanekud digiõppe tegevuskava ja Euroopa haridusruumi kohta moodustavad tervikliku lahenduse järgmise põlvkonna ees seisvatele katsumustele.

¹² Info kohalike kontaktpunktide kohta, et liituda noortegarantiiga, on kättesaadav veebisaidil Europa: <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1218&langId=et>.

Komisjoni ettepanek nõukogu soovitusel „Töösild – tugevdatud noortegarantii“ kohta toetub nendele tublidele saavutustele. Kuna üleminek koolist tööturule ja jätkusuutlik tööturule integreerumine võtab töö olemuse muutumise ja nõutavate oskuste tõttu kauem aega, suureneb meetmete sihtrühm. Varem hõlmas see kõiki alla 25aastasi töötuid või mitteaktiivseid noori, nüüd alla 30aastasi noori. Ettepaneku kohaselt toetatakse töökohtade loomise meetmeid ning mitmesuguseid aktiveerimismeetmeid, nagu üldine ja individuaalne nõustamine ning karjäärinõustamine. Tänapäevase ettepaneku eesmärk on tõhustada noorte töötuse ja tööturult kõrvalejäämise ennetamist parema seire- ja varajase hoiatamise süsteemide abil ning parandada pakkumiste kvaliteeti, sidudes need hiljuti loodud kvaliteediraamistikega.

Ettepanekus püütakse sihipäraselt lahendada sooliste, rassiliste ja etniliste stereotüüpide probleemi ning toetatakse mitmekesisust ja kaasatust, sealhulgas puuetega noorte puhul. Õnneks jäävad paljud noored tööturult, haridusest ja koolitusest eemale vaid lühikeseks ajaks. Kui ebasoodne olukord, mis noorte tegevust takistab, on ajutine, võivad noored liikumiskiirangutest või majanduskiirangutest põhjustatud tagasilöökidest suhteliselt kiiresti üle saada. Kriisi korral ei tohi aga jätta tähelepanuta neid noori, kelleni on kõige keerulisem jõuda ja kes vajavad intensiivset, sageli individuaalset toetust. Mõned noored võivad tööturult, haridus- või koolitussüsteemist välja jääda pikemaks ajaks, eriti need, kes kuuluvad meie ühiskonna kõige haavatavamatesse rühmadesse ja kellel on ka parematel aegadel suuri probleeme tööturule integreerumisega. Ettepanek puudutab kõiki, sellega tagatakse, et keegi ei jää tööta, õppimisvõimaluseta või koolituseta kauemaks kui neljaks kuuks ning et kohaldatakse individuaalsemaid ja sihipärasemaid lähenemisviise. Ettepanekus rõhutatakse, et olulised on partnerlussuhted näiteks tööandjatega, kes annavad nõu töö olemuse muutumise kohta, või toetavate sotsiaalteenuste osutajatega, et leida erinevaid võimalusi, mis aitaksid ebasoodsas olukorras olevatel noortel naasta õigele rajale.

Ettepanek aitab kiirendada ka hädavajalikku digi- ja rohepööret, võttes arvesse sellega kaasnevaid võimalusi ja ebakindlust. Ettepaneku kohaselt tuleb hinnata ja täiendada oskusi ja pädevusi, mis on vajalikud pidevalt muutuval tööturul töö leidmiseks. Tööturule sisenedes peaks kõikidel noortel olema vähemalt põhilised digioskused ning ettepanekuga nähakse ette pakkuda lühikesi ja praktilisi ettevalmistavaid koolitusi, mis on seotud noorte vajadustega konkreetsete oskuste järele. Kiirkursused, avatud e-kursused või osaluskoolitused aitavad parandada eelkõige noorte digioskusi ja rohemajandusele üleminekuks vajalikke oskusi, aga ka ettevõtlus- ja karjäärijuhtimisoskusi. Lisaks toetatakse seda valdkonda ka jätkusuutlikku konkurentsivõimet, sotsiaalset õiglust ja vastupanuvõimet toetava Euroopa oskuste tegevuskava kaudu.

Ettepanekuga nähakse ette tegevusraamistik. Parimad tavad on olemas kõikjal Euroopas. Noorte tööhõivest on saanud ELi eelarve peamine prioriteet. Nüüd on aeg, et liikmesriigid

Prioriteetsed tegevused, mille jaoks saab kasutada ELi eelarvevahendeid, hõlmavad lühiajalisi koolitusi, kaardistamise tõhustamist, varajase hoiatamise süsteeme ning jälgimissuutlikkust (vt 6. punkt).

pingutaksid rohkem, rakendaksid saadud kogemusi ja võtaksid kasutusele ELi vahendid (6. punkt).

Käesolevale teatisele on lisatud komisjoni ettepanek nõukogu soovitusel „Töösild – tugevdatud noortegarantii“¹³ kohta.

3. TULEVIKKU SUUNATUD ELI KUTSEHARIDUS JA -ÕPE

Eesseev majanduse taastumine annab võimaluse kiirendada kutsehariduse ja -õppe reforme, et toetada ELi jätkusuutlikku konkurentsivõimet, sotsiaalset õiglust ja vastupanuvõimet. Kuigi kutseharidus ja -õppe vastab üha enam täiskasvanud elanikkonna oskuste täiendamise ja ümberõppe vajadustele, on sellel oluline roll ka noorte tööhõive toetamisel, eelkõige õpipoisiõppe kaudu, mida mõnikord nimetatakse ka duaalõppeks¹⁴. COVID-19 pandeemial on olnud tohutu mõju kutsehariduse ja -õppe valdkonnas, kusjuures kõige rängemalt on tõenäoliselt kannatada saanud töökohal toimuv väljaõpe ja õpipoisiõpe, sest need tuginevad praktilisele koolitusele ja toimuvad otse töökohal¹⁵. Kuna koolid ja koolituskeskused on füüsiliselt suletud ja õppimine toimub kaugõppe vormis, on haridus- ja koolitussüsteemil, mis tavaliselt on ühiskonna võrdsustaja rollis, keeruline võidelda noorte vaesuse ja sotsiaalse tõrjutusega.

Tulevikku suunatud kutsehariduse ja -õppe tagamine tähendab selle sünkroniseerimist rohe- ja digipöördega ning kohanemisvõime suurendamist tulevaste katsumuste suhtes. Seega tuleb investeerida kutsehariduse ja -õppe digivalmisolekusse ning kõigile õppijatele, õpetajatele ja koolitajatele tuleb tagada juurdepääs vajalikele vahenditele ja tehnoloogiale. Lisaks tuleb arendada kindlapõhjalisi oskusi, mis võimaldavad inimestel kavandada, toota ja hallata tooteid ja teenuseid keskkonnasäästlikul viisil ning tagavad tööandjatele vajaliku kvalifitseeritud tööjõu.

Ajakohastatud ja paindlikum kutseharidus ja -õppe võimaldab liikuda sujuvamalt haridussüsteemist töömaailma. See aitab vähendada mittetöötavate ja mitteõppivate noorte arvu kogu ELis. Kutseharidusele ja -õppele on seatud kõrged eesmärgid seoses õppijate tööalase konkurentsivõimega (82 % lõpetajatest leiab töö), töökohal toimuva õppega (60 % õppijatest läbib tööõppe) ja rahvusvahelise liikuvusega (8 % õppijatest osaleb rahvusvahelises õpirändes). See aitab parandada tugevdatud noortegarantii raames pakutava

¹³ COM(2020) 277 final.

¹⁴ Üleilmsest finants- ja majanduskriisist tingitud majanduslanguse ajal tuli selgelt esile, et kutseharidusel ja -õppel on oluline roll noorte tööhõive toetamisel. Tööalast konkurentsivõimet aitasid suurendada eelkõige õpipoisiõpe ning lühiajalised kutsehariduse ja -õppe programmid, mis olid suunatud töötutele.

¹⁵ Euroopa Kutseõppe Arenduskeskus (2020), „How are European countries managing apprenticeships to respond to the COVID19 crisis?“ Koondaruanne, mis põhineb Euroopa Kutseõppe Arenduskeskuse õpipoisiõppe ekspertide kogukonna esitatud teabel.

hariduse ja õpipoisiõppe kvaliteeti ning võimaldab toetada noori, kes on juba alustanud koolist tööle siirdumist või töökohavahetust. Samuti võimaldab see tagada kutsehariduse ja -õppe programmide parema kvaliteedi ja kvalifikatsioonide tunnustamise.

Tulevikku suunatud kutseharidus ja -õpe eeldab nii tippaseme kui ka võrdsete võimaluste tagamist. Kutseharidus- ja -õppeasutustest peaksid saama kutsehariduse tippaseme keskused, mis pakuvad uuenduslikke koolituslahendusi, hõlbustavad juurdepääsu tippasemel tehnoloogiale ja toimivad ettevõtlusinkubaatoritena. See tähendab aktiivset võitlust soolise kallutatuse ja diskrimineerimise muude vormide vastu, edendades võrdseid võimalusi meetmete abil, mis võimaldavad saavutada näiteks soolise tasakaalu traditsioonilistel meestel ja naistel kutsealadel. Vaja on kõrvaldada tõkked, mis takistavad rassiliste ja etniliste vähemuste, sealhulgas romade, rändetaustaga inimeste ja puuetega inimeste osalemist. Neile tuleb tagada juurdepääs.

Täna võetakse vastu komisjoni ettepanek, mis käsitleb nõukogu soovitusi jätkusuutlikku konkurentsivõimet, sotsiaalset õiglust ja vastupanuvõimet toetava kutsehariduse ja -õppe kohta¹⁶. See on osa jätkusuutlikku konkurentsivõimet, sotsiaalset õiglust ja vastupanuvõimet toetavast Euroopa oskuste tegevuskavast.

4. ÕPIPOISIÕPPE KORRALDUSE UUENDAMINE

Õpipoisid, keda praegu koolitame, on mõne aasta pärast kõrge kvalifikatsiooniga töötajad. Õpipoisiõpe annab oskused, mida tööandjad tegelikult vajavad, ning õpipoisid saab teadmised, praktilised oskused ning võrgustiku sujuvaks tööturule sisenemiseks ja aktiivseks osalemiseks ühiskonnas. Õpipoisiõpe aitab kaasa ka tööturu kiirele taastumisele. Õpipoisiõpe lisab kvalifitseeritud tööjõudu paljudesse sektoritesse, kasvatades suurte ja väikeste ettevõtete tootlikkust ja konkurentsivõimet kogu ELis. Õpipoisiõpet tuleks soodustada ja toetada, nagu on ette nähtud komisjoni ettepanekus tulevikku suunatud kutsehariduse ja -õppe kohta.

Kuigi kvaliteetsel ja tõhusal õpipoisiõppel on oluline roll noorte tööhõive säilitamisel ja parandamisel, on COVID-19ga seotud liikumiskiirangud seda rängalt mõjutanud. Paljud VKEd ei saa vahendite ja tegevuse puudumise tõttu enam noori õpipoisiõppesse vastu võtta. Seepärast on mõned liikmesriigid juba kutsunud tööandjaid üles rohkem pingutama, et säilitada õpipoisiõppe pakkumist. Selleks, et õpipoisiõppel

Esmatähtsad meetmed, mida saab rahastada ELi eelarvest, on otsesed toetused VKEde õpipoistele ning preemiad pankrotistunud ettevõtete õpipoiste paigutamise eest teistesse ettevõtetesse või ettevõttesisestesse koolituskeskustesse (vt 6. punkt).

¹⁶ COM(2020) 275 final.

oleks jätkuvalt oluline osa tööturu taastumises (6. punkt), saab kasutada ELi rahalisi vahendeid.

Euroopa Õpipoisiõppe Liidul (EaFA) on alates selle loomisest 2013. aastal olnud oluline roll selles, et noortele on loodud rohkem kui 900 000 õpipoisikohta. **Liidu tegevust on kavas ajakohastada, et hoogustada õpipoisiõpet kogu ELis ja tagada noortele stabiilsed, kvaliteetsed ja tõhusad praktikakohad**¹⁷.

Uuendatud liit kutsub üles looma praktikavõimalusi digi- ja rohevaldkonnas ning keskendub oma tegevuses majandussektoritele,¹⁸ mis on kliimaneutraalsele Euroopale ülemineku eesliinil. Ta aitab korraldada valitsuste liikmete, sotsiaalpartnerite, ettevõtjate, kodade, piirkondade ja noorteorganisatsioonide esindajate, kutsehariduse ja -õppe pakkujate ning mõttekodade liikmete koostööd¹⁹. Uuendatud liidul on järgmised eesmärgid:

tagada kvaliteetne ja tõhus õpipoisiõppe ning kaasata sellesse tegevusse ka liikmesriike ja ettevõtteid, edendades riiklike õpipoisiõppe liitude tegevust

suurendada toetust VKEdele, et nad pakuksid järjepidevalt kvaliteetset ja tõhusat õpipoisiõpet

ärgitada kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi toetama õpipoisiõpet kohalikes ettevõtetes

tugevdada sotsiaalset dialoogi riiklike sotsiaalpartnerite organisatsioonide aktiivsema kaasamise kaudu

kaasata Euroopa valdkondliku sotsiaaldialoogi komiteed ennetavalt õpipoisiõppega seotud arutelusse, et leppida kokku ühistes valdkondlikes kohustustes

toetada õpipoiste esindatust liikmesriikides, käivitades uuesti Euroopa õpipoiste võrgustiku.

¹⁷ Liit soovib parandada õpipoisiõppe kvaliteeti, suurendada pakkumist, täiustada selle üldist kuvandit kogu Euroopas ja edendada õpipoiste liikuvust. Nende eesmärkide saavutamisel toetatakse riikide ja sidusrühmade võetud vabatahtlikele kohustustele.

¹⁸ Näiteks sektorid, mis toetavad ringmajandust, sinist majandust, kestlikku ehitust ja renoveerimist, põllumajandust, arukat liikuvust ja tarkvõrke.

¹⁹ Jätksuutlikku konkurentsivõimet, sotsiaalset õiglust ja vastupanuvõimet toetava Euroopa oskuste tegevuskava raames kaasatakse uuendatud liit oskuste pakti.

Komisjon toetab liikmesriike ELi vahendite kasutamisel õpipoisiõppe ja sellega seotud reformide rakendamisel (vt ka 6. punkt) ning annab lisaks hoogu juurde Euroopa Õpipoisiõppe Liidu (EAfA) tegevusele.

5. NOORTE TÖÖHÕIVET TOETAVAD LISAMEETMED

Kõigi käesolevas teatises esitatud noorte tööhõive toetuspaketi algatuste eesmärk **on aidata ELi noori, keerukal siirdumisel koolist tööle või esimese töökohavahetuse puhul**. Selline toetus ei tohi olla killustatud, sest noorte ees seisvad takistused ja neid põhjustavad olud on eriilmelised ja mitmetahulised. Käesolevas punktis kirjeldatakse **mitut konkreetset lisameedet, mis aitavad kaasa noorte tööhõivele**.

Oluline roll on riiklikel tööturuasutustel. Neil on pikaajaline kogemus karjääriülemineku juhtimise, tööle suunamise, pideva kutsealase arengu, oskuste täiendamise ja ümberõppe valdkonnas. Hoolimata püsivatest eelarvepiirangutest, töötuse uuest kasvust ja lühendatud tööajast, on riiklikud tööturuasutused olnud olukorra kõrgusel ja vahetanud kohe pärast COVID-19 pandeemiat olulist teavet esmase reageerimise, kitsaskohtade ja edulugude kohta²⁰.

Komisjon toetab Euroopa avalike tööturuasutuste võrgustikku ja suurendab selle vastastikuse õppimise võimekust. Sellele üleeuroopalisele võrgustikule tehakse ülesandeks üksteiselt õppida ja vahetada uuenduslikke tavasid, et suurendada avalike tööturuasutuste võrgustiku võimekust toetada noorte tööhõivet. See tähendab, et tugevdatakse partnerlust muude sidusrühmadega ja haavatavate noortega tegeletakse tõhusamalt.

Füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemise toetamine on veel üks oluline vahend tööturu taastamise kiirendamiseks. Siiski puudub noortel enamasti võrgustik, mis annaks neile juurdepääsu näiteks ettevõtluse rahastamisele ja ettevõtlusoskustele. Heade tavade mõtestatud vahetamise kaudu tugevdatakse riiklikke ja kohalikke võrgustikke, mille eesmärk on toetada edasipüüdlikke noori ettevõtjaid. Selliste võrgustike raames tutvustatakse algajatele ettevõtjatele firmasid, eeskujusid, ettevõtlusinkubaatoreid ja kohalikke tugiteenuseid, mida pakutakse ettevõtlusega alustamisel.

Komisjon toetab noorte alustavate ettevõtjate võrgustikke. Toetuse puhul pööratakse erilist tähelepanu noortele naistele ja teistele diskrimineeritud või haavatavatele rühmadele ning füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemise edendamisele digi- ja rohemajanduses.

²⁰ Euroopa Komisjon (2020), Euroopa avalike tööturuasutuste võrgustik, „PES measures and activities responding to Covid-19.“

Sotsiaalne ettevõtlus, millel on positiivne kuvand ja tähendusrikas ühiskondlik mõju, muudab füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemise atraktiivseks paljude noorte jaoks, kes soovivad ettevõtlusega tegeleda. Lisaks on sotsiaalmajanduse organisatsioonid, nagu ühistud ja sotsiaalsed ettevõtted, sageli majandustsüklite suhtes vastupidavamad. Tänu sotsiaalsele innovatsioonile ja sotsiaalsele kaasatusele kohalikul ja piirkondlikul tasandil muudavad nad ökosüsteemid, milles nad tegutsevad, kohanemisvõimelisemaks ning toovad kasu ka neile, kes on tööturust kõige kaugemal.

Komisjoni 2021. aastaks kavandatud sotsiaalmajanduse tegevuskavas pööratakse tähelepanu ka noortele, sealhulgas sotsiaalmajanduses pakutavatele ettevõtlusvõimalustele, näiteks kohalike kogukondade aitamisele, kohalike rohelepete sõlmimisele ja haavatavate rühmade aktiveerimisele²¹.

Noortel, kes ei ole veel tööturule sisenenud või on seda teinud alles äsja, ei pruugi olla juurdepääsu sotsiaalkaitsele. Mõned liikmesriigid on juba võtnud erakorralisi meetmeid, et toetada varem hõlmamata haavatavaid rühmi COVID-19 pandeemia majandusliku ja sotsiaalse mõju leevendamiseks. Kuid töömaailm oli muutunud ebakindlaks juba enne kriisi.

Ebatüüpilised tööhõivevormid, näiteks platvormitöö, on noorte puhul üha sagedamini kasutusel. Need loovad noortele uusi võimalusi tööturule sisenemiseks, sealhulgas juhul, kui nad vajavad paindlikkust, et ühitada tööd ning haridus- või hoolduskohustusi. Tuginedes nõukogu eelmise aasta soovitusel sotsiaalkaitse kättesaadavuse kohta, läbipaistvaid ja prognoositavaid töötingimusi käsitlevale direktiivile ning Euroopa poolaasta raames tehtavale tööle, on vaja kõrvaldada puudused, mis on seotud sotsiaalkaitse kättesaadavusega uute töövormide puhul, ning parandada töötingimusi.

Esiteks uurib komisjon platvormitööga seotud probleeme ja esitab 2021. aastal ettepaneku meetmete kohta, millega parandatakse digiplatvormide kaudu töötavate inimeste töötingimusi.

Teiseks on tulevases sotsiaalkaitsele juurdepääsu seireraamistikus kavas käsitleda juurdepääsu mitmesuguste tööhõivevormide puhul, sealhulgas ebatüüpiliste lepingute puhul, mis on eriti oluline noorte jaoks. Eesmärk on teha kindlaks puudused ja võtta meetmeid nende kõrvaldamiseks.

Kolmandaks algatab komisjon uuringu, milles võetakse vaatluse alla just noorte sotsiaalkaitse küsimused. Selle käigus kaardistatakse erinevate hüvitiste saamise tingimused

²¹ Tuginedes programmist „Erasmus noortele ettevõtjatele“ ja ESF+st toetatavate meetmete rakendamise saadud kogemustele, uuritakse tegevuskava raames, kuidas parandada sotsiaalmajanduse organisatsioonides ja sotsiaalsetes ettevõtetes tegutsevate noorte ettevõtlusoskusi.

eri tööhõivevormide puhul ning uuringu tulemustele toetudes saab vahetada vajalikku teavet heade tavade kohta.

6. ELI EELARVE, ET TOETADA NOORI MAJANDUSE TAASTAMISE KAVA RAAMES

Komisjoni ettepanekuga Euroopa Liidu taasterahastu kohta ja pikaajalise eelarvega nähakse ette märkimisväärsed vahendid,²² et toetada noorte tööhõivet. See on osa suurest eelarvealgatuses, mille eesmärk on leevendada pandeemia majanduslikku ja sotsiaalset mõju. Lühemas perspektiivis eraldatakse ajavahemikul 2020–2022 algatuse REACT-EU²³ raames ühtekuuluvuspoliitika rahastamiseks 55 miljardit eurot. Sellest 5 miljardit eurot on kavas teha kättesaadavaks veel käesoleval aastal. Täiendavad rahalised vahendid eraldatakse liikmesriikidele mitme eri kriteeriumi alusel, üks neist on praeguse kriisi mõju noorte töötusele. Eriti oluline on Euroopa Sotsiaalfondi vahendite suurendamine, et lahendada noorte ees seisvaid probleeme, mida on liikmesriikides juba täheldatud.

Lisaks annab hiljuti kavandatud taaste ja vastupidavuse rahastamisvahend enneolematu võimaluse kiirendada keskpikas perspektiivis hädavajalikke struktuurireforme. Kavandatud 560 miljardi euro suurusest eelarvest toetatakse investeeringuid ja reforme, mis on olulised majanduse kestva taastumise jaoks ja seotud Euroopa poolaastaga.

Selleks et liikmesriigid saaksid toetust taaste ja vastupidavuse rahastamisvahendist, peavad nad koostama taaste- ja vastupidavuskavad. Nendes kavades tuleb käsitleda kriisi majanduslikku ja sotsiaalset mõju, digi- ja rohepööret ning Euroopa poolaasta²⁴ raames kindlaks määratud asjakohaseid prioriteete. Noorte tööhõive toetamise ja sellega seotud reformide esikohale seadmine võib avaldada asjaomasele liikmesriigile püsivat mõju, väljendudes potentsiaalses majanduskasvus, töökohtade loomises ja sotsiaalses vastupanuvõimes.

Rahastamisperioodil 2021–2027 toetatakse neid jõupingutusi Euroopa Sotsiaalfond+-ist, mille kavandatav eelarve on 86 miljardit eurot. Fondist toetatakse kõiki tööhõive-, haridus- ja koolitusmeetmeid, mis on esitatud ettepanekus „Töösild – tugevdatud

²² Kõik summad on esitatud 2018. aasta hindades, välja arvatud 2020. aastal algatuse REACT-EU raames eraldatud 5 miljardit eurot.

²³ Rahastatakse Euroopa Liidu taasterahastu 2020. aasta järgsetest tuludest ja kohandatakse praegust 2020. aasta finantsraamistikku.

²⁴ Komisjoni poolt Euroopa poolaasta raames koostatud ettepanekutes 2020. aasta riigipõhiste soovitude kohta (mille nõukogu peab veel heaks kiitma) pööratakse suurt tähelepanu aktiivse tööturupoliitika tugevdamisele ja eelkõige noorte oskuste täiendamisele. Komisjon on esitanud 19 soovitud aktiivse tööturupoliitika meetmete ja tööturuasutuste kohta ning 22 soovitud oskuste arendamise, kvaliteetsel haridusele ja koolitusele võrdse juurdepääsu ning digiõppe edendamise kohta. Need riigipõhised soovitud annavad vajaliku suuna asjaomastele reformidele.

noortegarantii“, ning kutsehariduse ja -õppe ning õpipoisiõppe reforme. Selleks võttis komisjon 28. mail 2020 vastu seadusandliku ettepaneku Euroopa Sotsiaalfond+ muutmise kohta. Selles on esitatud ettepanek, et liikmesriigid, kus noorte töötus on eriti suur, suurendaksid toetust noorte tööhõivemeetmetele ja suunaksid sinna 15 % neile eraldatud summadest. See fond on oluline rahastamisallikas ettepanekus „Töösild – tugevdatud noortegarantii“ esitatud meetmete jaoks²⁵.

Käesolevas teatises esitatud algatusi võib toetada ka ELi muude vahendite kaudu. Euroopa Regionaalarengu Fond ja InvestEU võivad oma sotsiaalsete investeeringute ja oskuste komponendi (kavandatav eelarve 3,6 miljardit eurot) ning uue Strateegiliste Investeeringute Fondi (kavandatav eelarve 31 miljardit eurot) raames teha mahukaid ja tulevikku suunatud investeeringuid haridus- ja koolitustaristusse, et ajakohastada kutseharidust ja -õpet ning võtta kasutusele keskkonnasõbralikke tehnoloogiaid. InvestEU sihtotstarbeline VKEde komponent võib aidata väiksematel ettevõtetel rahuldada oma koolitusvajadusi ja suutlikkust noori värvata²⁶. Tehnilise toetuse vahendist²⁷ saab toetada liikmesriike reformide ettevalmistamisel ja rakendamisel, eelkõige haridus-, koolitus- ja tööturupoliitika valdkonnas, võttes kasutusele ELi rahalisi vahendeid ja kasutades tehnilist oskusteavet.

Komisjon kutsub liikmesriike üles suurendama toetust noorte tööhõive meetmetele, kasutama ainulaadset võimalust võtta selleks kasutusele kümneid miljardeid eurosid ELi tulevases eelarvest ning seadma prioriteediks mõned allpool nimetatud meetmed. Liikmesriigid peaksid võtma need meetmed, mis sobivad kõige paremini nende ees seisvate konkreetsete probleemide lahendamiseks.

ELi üldeesmärk on suurendada toetust noorte tööhõive meetmetele, võrreldes rahastamisperioodiga 2014–2020 (hinnanguline eelarve 22 miljardit eurot²⁸). Euroopa Liidu taasterahastu kavandatud lisavahendid ja ELi kavandatud pikaajalise (2021–2027) eelarve vahendid pakuvad enneolematuid võimalusi selle eesmärgi saavutamiseks.

²⁵ Komisjon tegi ettepaneku, et liikmesriigid, kus mittetöötavate ja mitteõppivate noorte osakaal on suurem kui ELi keskmine, eraldaksid 15 % (varasemas ettepanekus 10 %) Euroopa Sotsiaalfond+ vahenditest noorte tööhõive meetmetele. Tööpakkumiste, haridustee jätkamise, õpipoisiõppe ja praktikavõimaluste puhul on oluline leida tasakaal nende nelja toetusvormi vahel.

²⁶ Lisaks suurendab programm „Erasmus+“ oluliselt noorte, õpetajate ja koolitajate (sh kutsehariduse ja -õppe valdkonnas) õppimis- ja koolitusvõimalusi välismaal. Ühise põllumajanduspoliitika raames toetatakse tõhustatud vahendite abil jätkuvalt noori, kes soovivad tegeleda põllumajandusega, ja maapiirkondades elavaid noori. Digitaalse Euroopa programmi ja ühtse turu programmi raames rahastatakse meetmeid, mille eesmärk on edendada noorte tööhõivet. Eelkõige rahastatakse meetmeid, mis on suunatud digioskuste omandamisele ja noorte ettevõtluse edendamisele.

²⁷ COM(2020) 409 final.

²⁸ See hõlmab Euroopa Sotsiaalfondi ja noorte tööhõive algatuse investeeringuid, sealhulgas riiklikku kaasrahastamist.

Komisjon teeb tihedat koostööd riiklike ametiasutustega ja koostab suunised, et tagada piisavate ELi vahendite eraldamine noorte tööhõive toetamiseks. Eelkõige julgustab ja toetab komisjon liikmesriike seadma esikohale investeeringuid, et toetada noorte tööhõivet digi- ja rohepöörde tingimustes, ning lähtuma Euroopa rohelisest kokkuleppest, et suurendada taaste ja vastupidavuse rahastamisvahendi abil töökohtade arvu.

Mitteammendav ülevaade algatustest, mille puhul oodatakse *koheseid* tulemusi ja mida saab toetada tulevases ELi eelarvest, kasutades eelkõige Euroopa Liidu taasterahastu ja pikaajalise eelarve vahendeid:

noortele töötajatele suunatud **lühendatud tööaeg** ja sarnased meetmed noortele füüsilisest isikust ettevõtjatele, et kaitsta neid eelkõige töötusrisi ja sissetuleku kaotuse eest

sotsiaalkaitse sissetuleku asendamise või sissetuleku suurendamise kujul, nt töötushüvitised, ühekordsed maksed või haigushüvitised noortele töötajatele, kes jäid varem kohaldamisalast välja ja/või kellel oli rangete kõlblikkuskriteeriumide või tööturustaatus tõttu piiratud juurdepääs sotsiaalkaitsele (nt füüsilisest isikust ettevõtjad)

otsetoetused VKEde õpipoistele, sh töötasu, värbamispreemiad ja ajutine sotsiaalkindlustusmaksede katmine, samuti koolitajate palgad ja/või nende sotsiaalmaksud, et stabiliseerida ja suurendada kvaliteetse ja tõhusa õpipoisiõppe pakkumist

otsesed värbamistoetused, sh palgatoetused, uute töötajate töölevõtmise lisatasud ja ajutised maksed sotsiaalkaitsele, et hõlbustada noortel töökogemuse omandamist ja/või esimese kvaliteetse töökoha leidmist. Need toetused on eriti tõhusad, kui need on hästi suunatud ja kombineeritud koolitusmeetmetega.

rahaline abi üliõpilastele (olenemata sellest, kas nad osalevad ülikoolilinnakus toimuvates, segaõppe- või internetiprogrammides) toetuste või laenudena, millel on soodsad intressimäärad ja riigigarantiid, et võimaldada noortel jätkata õpinguid või naasta haridus- või koolitussüsteemi

lühiajalised koolituskursused (nt lühikesed õppekursused, osaluskoostööd või õpikojad), et täiendada töötute või mitteaktiivsete noorte oskusi nende koheseks tööturule integreerimiseks, keskendudes näiteks digi- ja roheoskustele, ettevõtlusoskustele ja oskustele oma karjääri juhtida

haridusse ja koolitusse taasintegreerimise võimalused, sh teist võimalust pakkuvad haridusprogrammid, eelkõige haridussüsteemist varakult lahkunud noorte ja madala kvalifikatsiooniga noorte jaoks

pankrotistunud ettevõtete **õpipoiste paigutamine** teistesse ettevõtetesse või

ettevõttesisestesse koolituskeskustesse

starditoetused ja laenud noortele ettevõtjatele uute ettevõtete loomiseks ja töökohtade loomiseks

Mitteammendav ülevaade noorte tööhõives uue kriisi ärahoidmiseks võetavatest prioriteetsetest meetmetest, mille tulemusi oodatakse *keskpikas perspektiivis* ning mida rahastatakse eelkõige Euroopa Liidu taasterahastu ja pikaajalise eelarve vahenditest:

riiklike tööturuasutuste suutlikkuse suurendamine, et jõuda suurema arvu noorteni (sh haavatavate rühmadeni), pakkuda individuaalset tuge (nõustamist, üldist ja individuaalset juhendamist) ning tugevdada integreeritud teenuste osutamist

tõhusad kaardistamissüsteemid, varajase hoiatamise süsteemid ja jälgimissuutlikkus, et teha kindlaks noored, kellel on oht jääda töötuks, kes on töötud või tööturult eemale jäänud, võtta rakendusmeetmed, et võidelda haridussüsteemist varakult lahkumise vastu ja töötada välja parem ennetusstrateegia

noorte ettevõtjate võrgustikud, mentorluskavad ja ettevõtlusinkubaatorid, et aidata edasipüüdlikel ettevõtjatel, eelkõige noortel naistel ja diskrimineeritud või tõrjutud rühmadel tööturule siseneda ja arendada mitmesuguste ärimudelite, sealhulgas sotsiaalse ettevõtluse jaoks vajalikke oskusi

karjäärijuhtimise koolitus formaalhariduses ja -koolituses, et valmistada noori ette ebastabiilses ja ebakindlas töömaailmas hakkama saamiseks ning selgitada võimalikke samme töö leidmiseks või toetuse saamiseks

kutsehariduse ja -õppe ning õpipõisiõppe reformide elluviimine, mis võib hõlmata investeringuid õppekavade reformimisse, et suurendada vastavust tööturu vajadustele, paindlikkust ja moodulõppe osakaalu, kõrgema taseme kutsehariduse ja -õppe programmide²⁹ laiendamist, kvaliteedi tagamist, hariduse omandanute edasise käekäigu jälgimise süsteemide loomist, õpetajate ja koolitajate koolitamist kutsehariduse ja -õppevaldkonnas ning kutsehariduse ja -õppe õppijate, õpetajate ja koolitajate liikuvuse toetamist

investeringud digiõppe taristusse ja tehnoloogiasse, tippasemel tööstusseadmetesse ja -tehnoloogiasse kutsehariduse ja -õppe koolide ning koolituskeskuste jaoks (sealhulgas kutseoskuste tippkeskuste jaoks), et valmistada kutseharidus ja -õpe ette digi- ja rohepöördeks

investeringud ettevõtetevahelistesse koolituskeskustesse (uute loomine, olemasolevate tugevdamine või integreerimine kutseoskuste tippkeskustesse), et aidata

²⁹ Euroopa kvalifikatsiooniraamistiku 5.–8. taseme programmid.

VKEdel pakkuda tiptasemel kutseharidust ja -õpet ning õpipoisiõpet

investeeringud, et suurendada hariduse ja koolituse vastavust tööturu vajadustele, sh kõrgharidussektoris, tihendada ettevõtlus- ja hariduspartnerlusi, mis toetavad peamisi tööstusökosüsteeme ja VKEde võrgustikke, ning suurendada olemasolevate programmide raames tööloppimist.

7. KOKKUVÕTE

Komisjon kutsub liikmesriike üles tugevdama ELi põlvkondadevahelist solidaarsust ning toetama noori, mis võiks olla osa majanduse COVID-19 pandeemiast taastumise programmist. Peame kasutama kõiki vahendeid, et toetada miljoneid koolilõpetajaid, tööturule sisenejaid ja töökoha vahetajaid, et nad saaksid kasutada kogu oma potentsiaali. Nüüd on aeg investeerida järgmisesse põlvkonda ning aidata noortel saada digi- ja rohemajanduse liikumapanevaks jõuks.

Raamistiku selleks moodustavad nõukogu soovitude ettepanekud „Töösild – tugevdatud noortegarantii“ ning „Jätkusuutlikku konkurentsivõimet, sotsiaalset õiglust ja vastupanuvõimet toetav kutseharidus ja -õpe“. Komisjon pakkus välja ka vahendid vajaliku rahastamise tagamiseks. Komisjon kutsub liikmesriike üles, et nad kiidaksid mõlemad ettepanekud kiiresti heaks ja kasutaksid noorte tööhõive ulatuslikumaks toetamiseks täiel määral ELi eelarvevahendeid.

Esmatähtis on koostöö. Noorte tööhõive edendamiseks peavad tihedat koostööd tegema kõik osalejad, eelkõige sotsiaalpartnerid, haridussektor ja kodanikuühiskonna organisatsioonid ning samuti piirkondliku ja kohaliku tasandi ametiasutused. ELi tasandil annab komisjon uue hoo **Euroopa Õpipoisiõppe Liidu** tegevusele, et tagada õpipoisiõppe panus tööturu elavdamisse. Komisjon loodab, et Euroopa Parlament ja nõukogu jätkavad jõupingutusi, ning teeb ettepaneku arutada mõlemaga toetuse suurendamist noorte tööhõive valdkonnale. See on ühine pingutus järgmise põlvkonna hüvanguks.